

KRONIKA TJEDNA

Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu održao je od 24. do 27. siječnja *Teološko-pastoralni tjedan za svećenike*. Bio je to ove godine osamnaesti Tjedan po redu. Tema Tjedna je bila »Krštenje — početak kršćanskog života«.

Tema je bila, kako se moglo vidjeti iz velikog broja prisutnih svećenika sretno izabrana: ona je svećenike veoma zanimala. Ove godine bio je naime rekordna broj sudionika na Tjednu. Uzevši u obzir i one svećenike koji su kroz Tjedan samo letimice prošli radi ovog ili onog predavanja mogao bi se navesti broj sudionika oko *devetsto* do tisuću sudionika. Ova brojka mnogo znači; ona se nipošto ne smije zanemariti. Ovaj Teološko-pastoralni tjedan dobiva iz godine u godinu sve više svojih suradnika. Ove smo godine odlučili objelodaniti i imena sudionika, barem onih koji su svoje ime dali. Taj Tjedan za svećenike ima značenje dopunskog teološkog studija pa je dobro znati tko to redovito pohađa taj Tjedan.

Rad Tjedna odvijao se po uobičajenoj praksi. Osim *predavanja* organizirali smo i sedam *radnih grupa* u kojima su mogli svećenici aktivno raditi. O radu tih grupa u ovom Zborniku ima i posebni izvještaj. Na kraju bila su prije *plenarne diskusije* iznesena neka *priopćenja* na temu Tjedna.

Radu Tjedna predsjedavali su: Prvi dan prije podne dr Anton *Benvin*, profesor na Visokoj bogoslovnoj školi u Rijeci, a poslije podne dr Mato *Zovkić*, profesor na Visokoj bogoslovnoj školi u Sarajevu i rektor Bogoslovnog sjemeništa u Sarajevu. Drugi dan predsjedavao je dr Vjekoslav *Milovan*, drugi tajnik BK Jugoslavije, a treći je dan predsjedavao dr Ivan *Fuček*, naslovni docent Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu i profesor moralne teologije na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Četvrti dan, plenarnoj diskusiji, predsjedavao je dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu dr Tomislav J. *Šagi-Bunić*. Organizaciju Tjedna imao je i ove godine docent dr Adalbert *Rebić*, tajnik Tjedna.

Među gostima Tjedna valja spomenuti gg. nadbiskupe i biskupe, provincijale redovničkih zajednica, predstavnike Prvostolnog kaptola zagrebačkog te predstavnike drugih kršćanskih zajednica od kojih su redovito prisustvovali radu Tjedna nadbiskup zagrebački i Veliki kancelar Katoličkog bogoslovnog fakulteta Mons. Franjo *Kuharić*, nadbiskup zadarski Mons. Mario *Oblak*, nadbiskup riječki Mons. Josip *Pavličić*,

biskup krčki Mons. Karmelo Zazinović, biskup đakovački Mons. Ćiril Kos, pomoćni biskup križevački Mons. Joakim Segedi, pomoćni biskup zagrebački Mons. Mijo Škvorc. Od redovničkih provincijala bili su prisutni Stanko Banić OFM, (Zagreb) Stjepan Vučemilo OFM (Split), Alojz Ištuk OFM (Sarajevo), Ivo Peran OFM (Zadar) dr Ivo Bogarić OFM (Mostar), Danijel Mihatov TOR (Zagreb), Eugen Bižaca OP (Zagreb), Radojko Karaman DI (Zagreb), Antun Stantić OCD (Zagreb), Bono Šagi OFM Cap (Zagreb). Po provincijalima bili su zastupljeni gotovo svi muški redovi koji svojim svećenicima djeluju u pastvi među Hrvatima. U ime nadbiskupskog duhovnog stola bio je prisutan Dr Ivan Tilšer a u ime Prvostolnog kaptola zagrebačkog Mons. dr Janko Penić i dr Vilim Nuk. Mag. teol. Petar Kuzmić predstavljao je Pentekostalnu crkvenu zajednicu koja djeluje u Jugoslaviji.

Mons. Gabriele Cechini, pronuncij Svete stolice u Jugoslaviji, nije ni ove godine mogao prisustvovati Tjednu. On je prisutnima na Tjednu preko Dekana Bogoslovnog fakulteta uputio slijedeće pismo. »Mi è regolarmente pervenuta la stimata Lettere n. 622/77, in data 26 dicembre u. s. con cui Ella mi invita alla Settimana teologico-pastorale che codesta Facoltà Teologica tiene a Zagreb nei giorni 24—27 del mese corrente. — Le ringrazio sentitamente della Sua cortesia, ma purtroppo neppure quest'anno mi è possibile di venire, perchè per i giorni suddetti avevo già assunto da parecchio tempo altri impegni. — Le porgo comunque i miei più cordiali auguri per il miglior successo della manifestazione. — Profitto infine della circostanza per confermarvi con sensi di distinto ossequio.« Pismo je Tajnik Tjedna dr Adalbert Rebić pročitao pred svim skupom odmah na početku rada Tjedna a prisutni su pljeskom pozdravili odsutnog apostolskog pronuncija.

Putem brzog ispričali su se da ne mogu doći na Tjedan, a rado bi bili došli, biskup porečko-puljski Mons. Dragutin Nežić, biskup subotički Mons. Matija Zvekanović, biskup skopsko-prizrenski Mons. Joakim Herbut, pomoćni biskup skopsko-prizrenski Mons. Nikola Prela.

Svoje prisustvo ispričao je pismom i Jovica Nikolić, pravoslavni paroh u Zagrebu. On je inače na Tjednu svake godine prisutan.

Nakon prijepodnevnih predavanja svećenici su se okupili na zajedničko euharistijsko slavlje koje je sastavni dio našeg rada na Tjednu. Prvi je dan predsjedavao euharistijskom slavlju i održao homiliju Mons. Franjo Kuharić, drugi dan Mons. Ćiril Kos, a treći dan Mons. Josip Pavlišić. Njihove homilije donosimo u ovom Zborniku.

Raspored rada Teološko-pastoralnog tjedna bio je slijedeći:

1. dan: 24. siječnja

8,30 Otvaranje Tjedna: dekan dr Tomislav J. Šagi-Bunić

Eventualni pozdravi gostiju

Krstiti u Crkvi »malo stado« ili »veliki narod« — dr T. Šagi-Bunić

Krštenje, vjera i evangelizacija — dr Marijan Valković

Koje praktične metode evangelizacije neevangeliziranih kršćana postoje u našoj Crkvi (koreferat) — Danijel Labaš, župnik

10,45 Krštenje i crkv. zajednica i njezina mesijanska dobra — dr Aldo Starić
Faktični oblici uklapanja novokrštene djece i odraslih krštenika u crkv. zajednicu u našoj pastoralnoj praksi (koreferat) — Mag. Mato Bešlić, prof. VBS u Đakovu

- 12,00 Koncelebracija
 15,30 Nužnost krštenja za spasenje — dr Ivan *Fuček*
 Ocrt faktičnih razloga zašto današnji katolici kod nas žele krstiti djecu (koreferati) — Dragutin *Kociper*, župnik Krista Kralja u Zagrebu i Andrija *Kopilović*, župnik u Subotici
 17,00 Formiranje radnih grupa

2. dan: 25. siječnja

- 8,30 Praksa krštavanja u Katol. Crkvi kroz vjekove — dr Anton *Benvin*
 Praksa krštavanja u Pravoslavlju (koreferat) — dr Josip *Turčinović*
 10,00 Rad po radnim grupama
 12,00 Koncelebracija
 15,30 Krštenje kao elemenat akulturacije — dr Vjekoslav *Bajsić*
 16,00 Rad po radnim grupama

3. dan: 26. siječnja

- 8,30 Priprava odraslih za krštenje kako odraslih katekumena tako i roditelja i kumova za krštenje — Bono *Zvonimir Šagi*
 Specifičnost gradskog studentskog katekumenata (kor.) — dr Josip *Ladika*
 Kako liturgijski organizirati krštenje djece i odraslih u našim današnjim prilikama — Dr *Zvezdan Linić*
 10,45 Rad po radnim grupama
 12,00 Koncelebracija
 15,30 Rad po radnim grupama (redakcija izvještaja)
 17,00 Izvještaj o radu po radnim grupama

4. dan: 27. siječnja

- 8,30 Priopćenja na Tjednu
 Krštavalačke sekte u kasnom židovstvu — dr Adalbert *Rebić*
 Obrezanje i krštenje — dr Ljudevit *Rupčić*
 Krštenje kod različitih crkvenih zajednica zap. tipa — dr Juraj *Kolarić*
 Nz. temelji za krštenje djece — dr Mato *Zovkić*
 Liturgijska uloga roditelja u novom obredu krštenja — dr Vlado *Zagorac*
 Obvezatnost općecrkvenih i krajevnih propisa o krštenju — Mag. Stjepan *Večković*
 Iskustva, problematika i pouka Sinode 77 u Rimu — Toni *Trstenjak*
 10,30 Plenarna diskusija (do 13,00)

U okviru Tjedna održana je i diskusija o *Nacrtu Prijedloga Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica u SR Hrvatskoj*. U diskusiju se uključilo neobično velik broj svećenika tako da je dvorana bila dupkom puna što je pokazalo kako je bio veliki interes svećenika za tu diskusiju. Na diskusiji su bili nadbiskup zagrebački Mons. Franjo *Kuharić* i prof. Ivo *Lazić* sa svojim suradnicima. Diskusiju je vodio Mons. *Nikola Soldo*, tajnik BK Jugoslavije. O toj diskusiji veoma pozitivno se izrazio i društveni tisak i zagrebačka televizija.

A. *Rebić*

IZVJEŠTAJI RADNIH GRUPA

Sudionici Tjedna aktivno su radili u sedam radnih grupa. Radne grupe bile su organizirane po određenim temama. Ovdje donosimo izvještaje rada u radnim grupama.

PRVA RADNA GRUPA:

»KRŠTENJE-VJERA-EVANGELIZACIJA«

Voditelj: Danijel Labaš

Sudionika: oko 25.

(Pismeni izvještaj iz tehničkih razloga nije mogao biti uvršten)

DRUGA RADNA GRUPA:

»KRŠTENJE I CRKVENA ZAJEDNICA«

Voditelji: dr Aldo Starić i dr Ivan Zidrum

Zapisničar: M. Prendivoj (Barbat, Rab)

Sudionika oko 10

Nakon kratkog upoznavanja sudionika ove grupe postavljeno je pitanje da li je i kod nas aktualno razmišljati o mogućim dilemama: *Crkva* kao »malo stado«, kao »veliki narod«, kao »kvasac«. Pri tom je došlo na vidjelo da se taj problem odnosno faktično stanje razlikuje prema pojedinim sredinama: razlike između pojedinih naših pokrajina, razlike između grada i sela. Ako je samo krštenje dovoljno da netko bude smatran »članom« Crkve, onda taj problem i nije akutan. Ali, da li je svaki krštenik i član baš Kristove zajednice?

Otuda se prešlo na faktično uočavanje prakse krštavanja i smisla i opravdanosti dosadašnje prakse koja je redovito jako široka. Izneseno je mišljenje da razne »tradicije« koje možda i nisu baš vjerom prožete (kao što može biti krštavanje djece) ne valja jednostavno dokidati nego radije iskoristiti. No s druge strane pastoralni radnici, osobito u nekim sredinama, vide da se stvari ne mijenjaju, odnosno, imaju iskustvo da se »tradicionalno« krštavanje djece ne iskorištava ili čak da je jako teško, ako ne i nemoguće, to pokrenuti. Zato bi se moglo postaviti pitanje da li bi stvari krenule na bolje kada bi se i praksa krštavanja promijenila, na primjer da se traže određeni »uvjeti« pri krštavanju. Time se ne misli odmah na konkretne mjere koje bi trebalo poduzeti nego je to više jedno razmišljanje u želji da krštenje postane što više »sakrament vjere«.

U ovom razmjenjivanju mišljenja spomenuto je da je potrebno da krštenje postane što svjesniji čin, ali da treba i s time računati da neki ljudi jednostavno neće doći do željene svijesti ni na vjerskom planu kao što ne

dolaze ni na drugim područjima ljudske djelatnosti. No time nisu isključeni i ne mogu biti isključeni iz »Kristove zajednice« koja mora u sebi naći mjesta i za takve, ako ne želi biti samo zajednica izabраниh (»svjesnih«). No time su izazvani oni »svjesni«, to jest s jedne strane moraju znati da je krštenje za mnoge samo početak i da time što one koji nisu »osvješteni« primaju u svoje zajedništvo i njih smatraju svojim, a s druge strane ti »svjesni« ne smiju upasti u napast elitizma, zatvorenosti i isključivosti. Time bi bila opravdana i »tradicionalna praksa« krštavanja, jer se oni nedovoljno svjesni krštavaju u vjeru onih »svjesnijih«. Kod toga je ipak konkretan problem gdje naći te »svjesne«. Nekad kao da se to reducira na župnika i njegove pomoćnike. Možda u toj dilemi treba imati u vidu i Crkvu u jednom narodu ili čak sveopću Crkvu. Izneseno je mišljenje da i krstitejli često nisu svjesni da je kod nas krštenje gotovo redovito samo početak kršćanskog života pa se zadovoljavaju s time da postave taj početak i kao da je time sve obavljeno. U tom smislu je zaželjeno da i kristitelji više koordiniraju svoju praksu. To se odnosi osobito na pitanje pripreme za krštenje. Spomenuta je i uloga i potreba »svijesti« roditelja, iako ni tu ne treba pretjerivati s opterećivanjem samo roditelja. Cijela bi župska zajednica trebala biti svjesna da krštenjem preuzima i obvezu prema novokršteniku.

TREĆA RADNA GRUPA:

»PRIPRAVA ODRASLIH ZA KRŠTENJE«

Voditelj: Dr Kornelije Šojat

Zapisničar: Šimo Janjić, župnik

Sastav sudionika (oko 15) grupe bio je poprilično jedinstvene. To su sve ljudi koji rade u takvim sredinama u kojima se javljaju slučajevi koji spadaju pod ovu temu. Nakon međusobnog upoznavanja i općih napomena o radu prešlo se na raspravljanje o problematici pripreme odraslih za krštenje. Broj sudionika varirao je između 10 i 24.

Prvo pitanje ticalo se razgraničavanja slučajeva. Odrasli kandidati s obzirom na informacije i uključivanje u život Crkve u sličnoj su situaciji kao i oni koji su kršteni kao djeca ali kasnije o vjeri ništa nisu čuli niti su je prakticirali. Naš je postupak praktički jednak prema jednim i prema drugima, iako je primijećeno da mnogi od onih koji su kršteni ipak imaju kakvu takvu vezu s praksom kršćanskog života.

Drugo što je ustanovljeno jest to da je svaki slučaj po sebi specifičan i da ga treba za sebe tretirati. Prvi korak koji treba učiniti onaj koji je pozvan pripravljati jest da pokuša vrednovati motive s kojima je kandidat došao. U tom vrednovanju mora doći do uvjerenja da kandidat doživljava svojevrsnu *metanoiu* i da je došao do vjere.

Pitanje vjere bilo je često predmet raspravljanja. Ustanovljeno je da treba voditi računa o tome da je vjera milosni dar, da je prema tome ne može nitko drugi dati do Bog, ali može i mora — osobito kateheta — pomoći da se taj dar produbi i razvije. Poteškoća je u tome što postupak otkrivanja i identificiranja vjere u kandidatu nije jednostavan. Iz te vjere i obraćenja redovito se rađa oduševljenje i želja za poukom i uvo-

đenjem u kršćanski život. To sve treba iskoristiti te što cjelovitije prenijeti poruku spasenja.

Postavljeno je i pitanje kada treba krstiti odnosno koliko vremena treba trajati priprava. Nakon rasprave i iznošenja iskustva došlo se do zaključka da se ne može u tome nešto *određeno* narediti. Katkada će biti dovoljno vrlo malo vremena, ali *redovito* bi priprava trebala trajati barem šest mjeseci.

Slijedeći problem koji se pojavio bio je *da li smijemo krstiti* nekoga tko nije dovoljno informiran o svim istinama vjere. S tim u vezi rečeno je da treba biti poučen u svim temeljnim istinama vjere i mora ih prihvatiti u globalu, ali se u tome ne bi smjelo tražiti ništa pretjerano.

U poslu pripravljanja kandidata za krštenje i uključivanja u kršćanski život nužno je imati neke smjernice, odnosno posjedovati neki priručnik, direktorij, koji bi bio pomagalo i kateheti i kandidatu za krštenje. Sudionici grupe jednoglasno traže da se pokrene inicijativa oko priređivanja takvog priručnika. Od onoga što do sada imamo spomenuta je brošurica izdana od Kršćanske sadašnjosti »Nada koja je u nama« što ju je priredio Sekretarijat za nekršćane. Možda bi tu brošuricu mogao netko prereći, prilagoditi našim prilikama, opremiti je prigodnim ilustracijama.

Mnogo se raspravljalo o tome što to znači kandidata za krštenje *uvesti u život kršćanske zajednice*. Naglašeno je da to predstavlja bitni dio inicijacije. Pitanje je u kakvu ili koju zajednicu vjernika se uključuje novokrštenik. U sredinama gdje se događaju ovakvi slučajevi redovito postoji jedna jezgra vjernika koji autentično žive svoje kršćansko uvjerenje. S njima ih treba povezati. U tom sklopu se mnogo govorilo o svjedočanstvu kršćana s kojima se novokrštenik povezuje. Svećenik, odnosno kateheta je prvi svjedok svojim vlastitim životom. Širi krug svjedoka jest kršćanska zajednica u koju se novokrštenik uključuje. U ovom uključivanju ne smijemo podleći napasti da tražimo nešto idealno nego moramo biti svjesni da se novokrštenik uključuje u realnu kršćansku zajednicu kakva ona jest u svom svakidašnjem životu.

Daljnje pitanje jest praćenje novokrštenika u prakticiranju kršćanskog življenja. To je važno ali mora biti razborito da se ne bi s njime možda postupalo kao s maloljetnikom. Kad se pak radi o zaručnicima od kojih je jedan npr. nekršten a nema dovoljno vremena za pripravu ili situacija to ne dopušta, onda treba krštenje odgoditi poslije vjenčanja.

U poslu spremanja kandidata za krštenje od neobične i nezaobilazne je važnosti tzv. *katekumenat* — vrijeme pripreme novokrštenika i cijele kršćanske zajednice.

ČETVRTA RADNA GRUPA: »ORGANIZIRANJE KRŠTENJA«

Voditelji: Dr Vladimir Zagorac i dr Zvezdan Linić

Zapisničar: Ferdo Vlašić

Sudionika: oko 30

Nakon upoznavanja voditelji su dali nekoliko najosnovnijih misli o liturgiji krštenja, budući da su predavanja koja se na to odnose bila kasnije

održana. Zatim su pozvani sudionici da iznesu svoja iskustva u pogledu liturgijskog slavlja krštenja i problematike koja je s tim povezana. Iskustva koja su iznesena mogu se svrstati u nekoliko naslova: pastoralno praktični problem obzirom na vrijeme i sredinu. Krštenje je liturgijsko slavlje. Djeca se krste u vjeri Crkve u kojoj su uključeni i roditelji. Nedjelja. Više svećenika krsti u isto vrijeme. Prisiljeni su ponegdje krstiti i subotom. Uskrsna noć, Duhovi. Krštavanje u kući...

PETA RADNA GRUPA: BIBLIJSKA TEMATIKA OKO KRŠTENJA

Voditelj: Dr Mato Zovkić

Zapisničar: A. Zec

Sudionika oko 10

Sudionici ove radne grupe ponajviše su se pozabavili etimologijom riječi »krst« po kojoj se povezujemo s Isukrstom (krst — križ). Sudionici su istakli kako su slavenski jezici jedinstveni i prikladniji i teološki dublji u tom izrazoslovju za razliku od ostalih romanskih i germanskih naroda koji svoj izraz za krštenje izvode od grčke riječi *baptizo*. Krštenje je konačni čin obraćeničkog procesa a ne početak.

Kristološki vid. Uzeli smo teologiju oslobođenja i preporoda po Duhu. A sve je to akcija odozgo. Po toj darovanoj slobodi i novom životu vidimo smisao vikarne službe roditelja i kumova koji donose dijete na krštenje. Govorili smo o teologiji oslobođenja, oslobođenja od svakog razdvajanja, bilo od Boga, bilo od ljudi, oslobođenja od solidarnosti s grešnim Adamom k solidarnosti s Kristom — novim Adamom.

Ekleziološki vid. Krštenje je ulaženje u novi Božji narod kao startno (ontološko) počelo zajedništva koje se događa u euharistiji. Obradili smo (prema Rim, 1 Kor) dostojanstvo bogosinovstva i službe po kojem posjedujemo svi fundamentalnu jednakost uz funkcionalne razlike u zajednici Crkve.

Među ostalim dotakli smo se obrezanja kao analognog uključanja u Božji narod, uloge kumova i roditelja, samog obreda i krštenja odraslih.

Grupa ustanovljuje osobiti manjak što nije bilo biblijskog temeljnog predavanja na temu krštenje.

ŠESTA RADNA GRUPA: FILOZOFSKO-SOCIOLOŠKA

Voditelj: Dr Vjekoslav Bajsić

Sudionika: oko 20

Danas kad su ljudi rastepeni i žive u različitim zajednicama vrlo je teško postavljati neke oštre kriterije. U razgovoru su sudionici grupe tražili puteve kako raditi. Došli su na to što to zapravo evanđelje želi od crkvene zajednice, kakva to evanđeoska zajednica treba biti, što ona na ovoj

zemlji treba raditi... To su pitanja na koja danas teolozi različito odgovaraju. Zato imamo različitih teoloških škola. U grupi se osjećala neka stanovita sigurnost. Referiralo se kako laici, kršćani i nekršćani, ne vide dobro potrebu religije direktno za svoj život. Postoji neki ekonomsko-sociološki napredak, sve mimo molitava Bogu za kišu ili lijepo vrijeme. Sudionici su nadalje u diskusiji analizirali u čemu se to promijenio mentalitet današnjeg čovjeka. Postoji li za čovjeka danas neka druga ploha kontakta s transcendencijom. Danas po podne (25. 1.) sudionici su se zapleli u interesantno razmatranje međuljudskih odnosa. Polako se iskristaliziralo da bi ti ljudski odnosi morali biti iskreniji. Ljudi vjernici igraju uloge. Ljudi religiju primaju nekom vanjskom korom omotanu pa je onda spontano i živo ne mogu dalje prenijeti. To je bio odgovor zašto roditelji uče djecu čitati i pisati, a ne uče ih religiji.

Zaključili su sudionici da kvaliteta komunikacije ne ovisi toliko o nekoj zajedničkoj ideji nego o zanimanju čovjeka, o njegovim mogućnostima i nemogućnostima. I zato ti međuljudski odnosi nisu samo neka kognitivna stvar nego proces koji paralelno i često neosjetno teče.

SEDMA RADNA GRUPA: PASTORALNO-KATEHETSKA »SNAGOM DUHA«

Voditelj: Mag. Josip Baričević

Sudionika: oko 35

Sudionici ove grupe podijelili su se odmah na početku u sedam odjeljenja. Voditelj ih je pozvao da razgovaraju o nekim pitanjima:

- 1) Što smo doživjeli pozitivno u vezi sa sakramentom krštenja u svojoj pastoralnoj praksi?
- 2) Što želimo raditi odnosno što očekujemo od rada u ovoj grupi »Snagom Duha«.

U svakom je odjeljenju bio izbran po jedan voditelj i zapisničar. Rezultati razgovora pojedinih odjeljenja izneseni su na plenarnoj sjednici cijele ove radne grupe.

Sudionici su meditirali o problemima sela i grada. U glavnim bi crtama bilo ovo:

Krštenje djece: a) na selu — svi hoće krstiti, ali krštenje neki shvaćaju magijski (krštenje traže čak i Cigani, čak i po više puta). Krštenici poslije idu na vjeronauk za prvu pričest i za sv. potvrdu, a onda se postupno pretvaraju najčešće u otpadnike.

b) u gradu — traži se samo krštenje a iza krštenja najčešće ništa više ne slijedi. Neki dolaze na vjeronauk za prvu svetu pričest a rijetki su koji primaju svetu potvrdu.

Življenje krštenja. Velik su problem migracije mladih iz sela u grad radi školovanja. Mijenjanjem ambijenta često gube vjeru krštenja. Rješanje bi bilo u povezivanju župnika rodne župe sa župnikom župe školovanja. Mladima bi trebalo dati neke preporuke za grad.

Pozitivnost u vezi s praksom. Novi »Red krštenja« svakako je unio novi duh i bogatstvo u samo slavljenje krštenja. Vjernici to često izražavaju. No najveći je problem, s time u vezi, s nama samima, sa svećenicima. Mi nismo dovoljno upućeni u život evanđelja, inicirani. Istina, teoretski sve znamo, ali praktički ipak tako ne živimo. Mi često prenosimo papirnato znanje, teologizirano znanje, fraze, a ne svjedočimo svoju vjeru. Mi bismo u prvom redu trebali proći inicijaciju i sami se osvjedočiti u ono što nam je predano. U katehizaciji moramo slijediti nove puteve. Vrijeme metode »pitanja-odgovora« je prošlo a deduktivna metoda je već povijest.

U grupi su sudionici eksperimentalno obradili knjigu »Snagom Duha«. Izabrali su 14. katehezu »Slavljenje vazmenog otajstva«. Svećenici su bili katehizanti. Radili su po metodi dinamike grupe. S time su svi bili veoma oduševljeni. Iskustvo koje su pri tom imali teško je prenijeti na papir. Sudionici grupe duboko su doživjeli simbol vazmene noći (svijeća, voda, vino, kruh, riječ). Tu čovjek biva zahvaćen u totalitetu svog bića. Iza toga više nije problem održati homiliju ili voditi vezmene obrede noći. Simboli čovjeka zahvaćaju na racionalnoj i na emotivnoj razini te je spreman na akciju. A to je upravo cilj svakog katehetskog zahvata. U katehezi i u liturgijskim slavljinama treba doći do izražaja gesta, poezija, likovni izraz, glazbeni izraz, riječ.

Poslije ove praktične kateheze sudionici su razgovarali o potrebi doživljavanja svoje vjere i o korištenju svake prilike za uvođenje inicijacije katekumenata (krštenje, prva pričest, sveta potvrda, vjenčanje). Neprestano trebamo sami živjeti sveta otajstva a onda u to uvesti roditelje, kumove, krštenike, firmanike, pratioce prvopričesnika. Katehizirati se može ili u župnom uredu ili u roditeljskoj kući već prema dogovoru. Neke biskupije (kao na primjer Krčka) već imaju tekstove za inicijaciju u kršćanski život (za *vjenčanje*: vjera i krštenje, crkva i sakrament i ženidba; za *krštenje*: sakramenti kao znakovi, Krist i Crkva, vazmeno otajstvo, itd). U grupi je bilo prijedloga o ekipnom radu svećenika na inicijaciji (na planu dekanata, više župa osnivali bi se tečajevi za inicijaciju). Za takav je rad od neobično velike važnosti i koristi knjiga »Snagom Duha«.

Raspravljalo se i o samoj knjizi »Snagom Duha«. Ona omogućuje vjernicima da nauče čitati znakove kršćanske inicijacije i da se snalaze i obogaćuju na putu od kršćanskog rođenja po krštenju do punoljetnosti sinova Božjih. Ona je izrasla na našem tlu iz mnogih iskustava. Sudionici grupe preporučaju knjigu i preporučaju da se organiziraju tečajevi na kojima bi svećenici naučili kako katehizirati na novi način.

Redigirao dr Adalbert Rebić

PLENARNA DISKUSIJA

održana četvrtog dana, 27. siječnja

Četvrti dan prije podne, nakon održanih priopćenja, sudionici Tjedna sudjelovali su u plenarnoj diskusiji u kojoj su raspravljali o temi Tjedna »KRŠTENJE — POČETAK KRŠĆANSKOG ŽIVOTA«. Diskusiji je predsjedavao dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu dr Tomislav J. Šagi-Bunić.

Na samom početku diskusije predsjedatelj dr T. Šagi-Bunić uveo je sudionike u diskusiju naglasivši potrebu da se svi drže teme Tjedna to jest »krštenje — početak kršćanskog života« i da rasprava treba obuhvatiti sva predavanja koja su na Tjednu održana. U tu svrhu svi su predavači pozvani da bilo na pozornici bilo u dvorani prisustvuju raspravi.

Predsjedatelj je potom pročitao pismo koje je napisao Tjednu župnik i dekan iz Maruševca Tomo Blaži:

»Dragi Dekane! Osmjelio sam se, da Vam napišem ovo uz rizik da se to odbaci kao bezvrijedno. Ovih dana se sastaje u Zagrebu impozantni skup, kojemu ste Vi na špici i biskupi s Vama. To je zbor s kojim su se naši vjerski predstavnici hvalili u Rimu. Uz tečaj, koji se bavi prezbiter-skom duhovnošću, a taj je daleko manji, i ovim zagrebačkim mogli su se oni jedino pohvaliti. To je međutim daleko premalo što bi Crkva danas mogla poduzeti za postdiplomski studij svojih svećenika. Mislim da su to odgovorni u Rimu i uočili.

Vaša je ličnost odgovorna za uspješan hod Tjedna. To je dosad bilo na visini. Ne znam tko odabire teme, koje su središte oko kojih se muče naši znanstvenici i sudjelovatelji. Meni se čini, a to nije važno, da se Tjedan po svojim temama sve više idealizira, da nema ništa s odgojem ličnosti, s rastom osobnosti pastoralnog nastojatelja. Kakav treba biti on danas, hic et nunc, u ovom našem socijalističkom samoupravnom okolišu? Kakvo mu znanje osim teološkog treba? Kako onaj poznati, autoritativni, historijski dušobrižnik danas, a to je gotovo stoposto drukčije nego jučer, treba prilaziti ljudima? Kakve treba imati kvalitete i koja mu je perspektiva? Sve to možda u smislu 'Utopije' Ivana XXIII i Vaše 'Ali drugoga puta nema' ('Ne profesorski već proročki'). Tu treba studijā i izvornog iznošenja stvari i više put rezanja u živo. U sve to je na osobit način uključen, ako se to smije navesti, predvodnik i prvi pastoralni

djelatnik u dijecezi — biskup. Tu bi se možda otvorile oči mnogima nad prazninom koja često zjapi između našeg pastoralnog naprezanja i stvarnog stanja. Možda smo mi još previše, zajedno s Rimom, zapadnjaci. Oni drukčiji, historijskom uvjetovanošću, ne mogu ni biti, makar im komunizam kuca na njihove još mirne i prilično sigurne burge.

U pogledu Tjedna Vi imate sjajnih poticaja odličnih stručnjaka pak se nadam da mi nećete zamjeriti što sam se usudio nešto k tome dodati, to više što s ovim sjedinjujem i svoje srdačne čestitke za Vaš imendan.« (Maruševac 24. 01. 1978. Tomo Blaži, župnik i dekan).

Predsjedavatelj se, pošto je pročitao pismo, zahvalio pisatelju pisma za njegove pronicave primjedbe i ponuke za rad Tjedna. Potom je predao riječ Jerku *Sutonu* (iz Dubrovnika) koji je primijetio da bi biskupi trebali dati u pogledu krštenja neke pismene propise prema kojima bi se onda župnici trebali ravnati. U sadašnjoj situaciji ima prilično nereda. Ako ja npr. ne krstim, jer ne vidim uvjete za krštenje, dotični odlazi u drugu župu i ondje mu župnik krsti dijete.

Netko je od sudionika Tjedna postavio pitanje *tko* može valjano podijeliti krštenje. Predsjedavatelj dr *Šagi-Bunić* odgovorio je sam na to pitanje. Svatko može krstiti. To je stav Crkve koji se iskristalizirao već u IV. stoljeću. Po sv. Augustinu svatko može krstiti, heretik i grešnik. Nije bio siguran da može krstiti netko tko još nije sam kršten. Mislio je da to mora riješiti jedan crkveni sabor.

Fra Marko *Stekić* postavlja pitanje o kriznim situacijama u kojima na primjer župnik neće nekog krstiti, jer se s njegovim roditeljima posvađao. Na to je odgovorio o. Bono *Šagi*, provincijal Franjevaca Kapucina (iz Varaždina). U predavanju sam rekao, ističe Bono *Šagi* da bi bilo dobro da što prije stvorimo neke jedinstvene objektivne kriterije. Istina je da se po ljudskim međudnosima događaju neke osvete s jedne ili s druge strane. Zato se to ne može gledati samo s pravne strane, tim više što je po srijedi pogrešna slika župe. Župa ne smije biti autarkična zajednica, zatvorena u sebe, jer župa je uključena u biskupiju (= mjesna Crkva). U slučaju nekog međuljudskog spora, treba stajati na biskupijskoj praksi. Treba u tim stvarima sporazum.

Vice *Blekić*, franjevac trećoredac (Zagreb-Ksaver), postavlja pitanje rubnog slučaja koji ipak može postati praksa. Slučaj da je svećenik odbio krštenje, jer je mislio da roditelji nisu garancija za vjerski odgoj djeteta pa je roditelj onda sam krstio dijete. Svjedoka nije bilo. Ja sam sreo takav slučaj: bio je to mladić pred vjenčanjem; njega je krstila njegova majka.

Dr Vjekoslav *Bajsić* odgovara: Meni se čini da ovdje nešto nije bilo u redu sa strane svećenika. Mi svećenici se često ponašamo kao da stojimo na šalteru pa primamo i odbijamo stranke koje dođu. Ja mislim da stvari moraju biti stavljene na ljudsku razinu. S roditeljima treba razgovarati na ljudskoj razini. Sami roditelji trebaju uvidjeti da nekad nema dovoljno garancije s njihove strane pa da onda nema smisla krštenje.

Slobodan *Štambuk*, svećenik s Hvara, traži pravne propise u vezi kumova. Mag. Stjepan *Večković* odgovara: Svakako da je uloga kumova naglašavanjem uloge roditelja otišla u drugi plan. Roditelji prvenstveno preuzimaju obveze odgoja djeteta. Shema novog Zakonika predviđa samomogućnost kumova: kumovi će moći biti ali neće morati biti. Ako netko

ne bude želio imati kuma ili ga ne bude mogao imati, moći će se krstiti bez kuma. No, sada još vrijede stari propisi. Na ovo je o. Bono Šagi do-
dao iz pastoralnog aspekta: S obzirom na veoma važnu ulogu kuma koju kumovima pridaje i *Novi red inicijacije* zasad je sigurno da treba kuma, i to zapravo nekako dva kuma: jamac koji dovodi krštenika (u prvom dijelu) i kum (u drugom dijelu) koji preuzima zajedno s roditeljima obvezu odgoja djeteta. Kod inicijacije, krštenja djece kum je također potreban, iako on nije jako naglašen. Nisam baš siguran da li bi se moglo reći da je on samo preporučen. U općim napomenama za Red krštenja djece piše da po starodrevnom običaju dijete ima i kuma. Prema tome kum je svakako predviđen. Ima i pastoralni razlog za kuma, i to u tome što se na taj način širi krug onih koji će dijete prihvatiti i pratiti kroz inicijaciju. Drugo je pitanje pastoralne prakse koliko mi kumove znamo odnosno ne znamo aktivirati. Kumove bismo morali uključiti u pripremu odnosno pouku za krštenje. No meni je veći problem firmanog kuma nego krsnog kuma. Njega bih ja barem za neko vrijeme stavio *ad acta*. U sadašnjem obredu svete potvrde piše da bi firmanski kum trebao biti onaj isti koji je bio kum i na krštenju. Međutim kod nas je firmanski kum sociološki uvjetovan: on daje poklon, i to često veliki poklon. Danas se s poklonima upravo već i pretjeruje. Uskoro će firmanski kum svome kumčetu morati kupiti auto. Uostalom firmanski se kum odavna bira po nekom materijalnom kriteriju: kum na firmi može biti onaj koji je veoma bogat. Mislim da je praksa mariborske biskupije u tome dobra: kod njih generalno za firmu ne treba kuma; ima kuma samo onaj koji prihvaća kuma. Ja bih takvu praksu predložio i kod nas. Ta ionako već svatko ima krsnog kuma. Neka taj krsni kum dođe s djetetom i na firmi da ponovi svoje kumstvo, dakako bez ikakva dara.

Mons. Josip Pavlišić posreduje u raspravi oko kuma iznoseći svoje mišljenje. Ne bi bilo dobro, veli nadbiskup, kad bi ljudi pod dojmom jednog stanovitog raspoloženja, simpatije ili antipatije, prema kumovima stvarali zaključke. Ja ne bih glasao za to da se iz budućeg crkvenog zakonika isključi firmanske kumove. Crkva ima svoje zakonodavstvo. Isključivanje kuma nije ni u duhu ekumenizma. Kumovi su među ostalim zastupnici one zajednice u kojoj krštenje nije smjelo ostati samo privatna stvar jedne ili druge osobe nego se preko kumova željelo u kršćanskoj zajednici proširiti taj događaj primanja jednog člana u kršćansku zajednicu. Znamo da pravoslavci do kumstva mnogo drže. Bilo bi pametno da i mi do kumstva mnogo držimo. Ljudi danas sve više postaju tuđinci jedni drugima kolikogod mi govorili o zajedništvu. Kao kumovi mogu se ljudi jedni drugima više približiti. S druge strane, ako nastaju zloporabe, ne smijemo onda ukinuti kumove ili čak firmu, nego zloporabe ispravljati. Nemam vremena ovdje čitav taj problem doraditi. No ja sam za to da ne stičemo jedno raspoloženje da bismo ukinuli ljuške manifestacije (ekonomske, gastronomske), jer možda negdje nastaju neke zloporabe. Ali ako se ljudi u svemu tome vesele, neka. Znamo da je Bog u Starom zavjetu Izraelcima obećao da će ih dovesti u zemlju u kojoj teče med i mlijeko a nije u toj zemlji bilo ni meda ni mlijeka, nego brda, tučnjave, muka, patnja. A Bog je obećao! Ako svećenici i biskupi budu znali ljude u katehezama malo više pripremiti, malo više stjerati u ko-

rito, onda će biti manje zloporaba. Ali pošto je čovjek od tijela i duše, onda neka i tijelo malo uživa.

Nato je predsjedavatelj dr Tomislav Šagi-Bunić čitao jedan tekst koji je čitao pred Biskupskom konferencijom. »...Što se tiče kumova zanimljivo je da se kuma kod krštenja odraslih predviđa i to su ljudi koje delegira mjesna crkvena zajednica a odobri ih svećenik. Ovdje kum ne igra samo ulogu predstavnika zajednice nego to stvarno i jest. On je to po izričitoj volji zajednice. U vezi kuma kod krštenja djeteta, kaže se da on predstavlja i samu krštenikovu obitelj, duhovno proširenu obitelj Crkve, dakle i ulogu Crkve. Roditelji biraju kumove, a svećenik ih potvrđuje.«

Vice Blekić je u vezi s firmanskim kumom poslao pismenu primjedbu koja glasi: Za sakramenat svete potvrde koja je sakramenat kršćanske zrelosti kum je suvišan. Punoljetnik pred Bogom i pred Crkvom ne treba tutora!

Na to Bono Šagi opet inzistira u vezi kumova na slijedećem: Trebalo bi pastoralno ipak nastojati oko toga da kod firme bude isti kum koji je bio i kod krštenja. To je u novom obredniku izričito naglašeno. Time se pastoralno sigurno mnogo dobiva. Ti sakramenti moraju se zajedno uzeti, kao vezani međusobno, jer to su sakramenti inicijacije. Oni moraju imati neku unutarnju vezu. Kum je ta veza. I krsno ime je ta veza. U novom je obredniku rečeno da se novo ime na firmi daje samo onome koji to izričito želi. Inače u pravilu treba ostaviti isto ime, to jest krsno ime.

Josip Jakšić, upravitelj župe Vukomerec (Zagreb), pokušao je raspravu oko kumova skrenuti više prema teološkoj strani krštenja. Znanstvenoj interpretaciji, rekao je, mora uvijek slijediti pastoralna interpretacija. A tek iza toga bi trebali doći ozakonjeni propisi. Mislim da je ovaj Tjedan lijepo pokazao teološko značenje krštenja i dao usmjerenje prema pastoralnoj praksi. To se vidjelo već od prvog predavanja. Međutim danas u diskusiji mi smo teološku stranu ponešto zanemarili. Raspravljamo samo o pojedinim pravnim propisima, o kvalifikacijama kuma, a zaboravili smo kakve bi kvalifikacije trebali imati roditelji koji će biti prvi odgovitelji djeteta. Za kumove tražimo kao uvjet sakramenat krštenja, firme i vjenčanja, a ne tražimo to isto od roditelja. Problemi pogotovu nastaju onda kad se radi o mješovitim brakovima. Mi ne možemo u ovom suvremenome društvu, pogotovo ne u gradu, te propise primjenjivati doslovce. Svaki se svećenik tu snalazi kako najbolje zna i umije. Ima ih koji su rigorozni pa onda prouzročuju konflikte i velike probleme. Mislim da je na Tjednu trebalo održati jedno predavanje koje bi bilo formulirano možda ovako: »Krštenje djece u odnosu na ostale sakramente inicijacije«.

Predsjedavatelj je nakon ovog interventa primijetio da se već kod vjenčanja traži da netko bude kršten i firman. Tako se kod roditelja onda pretpostavlja da su i kršteni i firmani.

Darko Škunca, župnik u Puli, reče: Mene muči jedan drugi problem: Ovdje smo se odlučili u vezi s krštenjem djeteta za veliki narod Božji a ne za malo stado. Vrlo se malo traži od roditelja kad se radi o krštenju njihova djeteta a od kumova se sve traži. Kumovi bi morali po nama biti vrhunski kršćani a za roditelje se to isto ne traži. Meni se to čini ne-

logičnim. Sva se djeca više-manje krste samo ako su roditelji uporni. Ako se ne krste u svojoj rodnoj župi, krstit će se u nekoj drugoj župi. Predsjedavatelj dr *Šagi-Bunić* odgovara na to da se govoreći o Crkvi kao malome stadu ipak treba biti malo širokogrudniji. Na to će o. *Bono Šagi*: Mislim da brat svećenik ima problem s potvrdom roditelja. Doista događa se često da nam dolaze zaručnici bez da su primili sakramenat svete potvrde. Budući da se sada sprema neki *direktorij za sakramente* molim biskupe da se taj problem nekako riješi i to tako da se ovlasti župnike da u takvom slučaju prije vjenčanja mogu sami podijeliti sakramenat svete potvrde. Takvi zaručnici koji još nemaju svete potvrde trebali bi prije vjenčanja dobiti cjelovitu inicijaciju u kršćanski život.

Dr Vjekoslav *Bajsić*: Ne bi li bilo moguće da se župnici potrudu pa da umjesto nedjeljnih propovijedi drže vjernicima seriju uputa o strukturama Crkve.

Dr Marijan *Valković*: Ako se u predavanjima isticala mogućnost krštenja u korist djeteta, nije bila izostavljena integralnost inicijacije. Napomena *Novog reda* krštenja traži da cijela inicijacija bude moralno osigurana. Ako se na jednoj strani, na strani roditelja, pokazuje »lakune«, to na drugoj strani, na strani rodbine, kumova, župske zajednice, mora biti nadoknađeno drugim koplementarnim faktorima. Dakle ostaje cjelina inicijacije, samo je pitanje tko će nositi to težište. Ako ono ne može biti na roditeljima, ono mora biti pomaknuto na druge osobe. Ne može se govoriti o laksnosti davanja krštenja.

Mag. Zdravko *Slišković*, gvardijan oo. franjevaca u Karlovcu, postavlja pitanje: Postoji praksa da kum mora donijeti župniku potvrdu da je vjenčan. A zašto roditelji ne trebaju donijeti nikakvu potvrdu (pogotovu kad znamo da ima slučajeva da su roditelji nevjenčani)? Dogodilo se i to da kumovi donesu potvrdu da su vjenčani, a oni su međuvremeno rastavljeni (možda i tri puta), a prema crkvenom su zakonu još uvijek crkveno vjenčani.

Ivan *Bulić*, župnik na Krku, reče: »Ja vidim šansu u boljem katehiziranju i evangeliziranju. Mi govorimo o sakramentu krštenja i o sakramentu firme. Mislim da ovaj drugi sakramenat treba revalorizirati. Treba puno više pažnje posvetiti evangelizaciji i katehizaciji. Ovakva praksa djeljenja sakramenata svete potvrde, da naime iza sakramenta svete potvrde vjernici više ne dolaze uopće na vjeronauk, ne valja. Prema sadašnjoj praksi odnosno bolje rečeno prema sadašnjem mentalitetu vjernik kao da je dobivši sakramenat svete potvrde dobio potvrdu da više ne treba ići na vjeronauk i što više da više ne treba ići na misu, u Crkvu. Zato bih ja bio za to da se sakramenat svete potvrde dijeli u zreloj dobi, recimo kad vjernik ima 18 godina i kad sam može prihvatiti taj sakramenat. Onda će velik dio kandidata ostati dobrim vjernicima. Ovakvo samo imamo velike proslave i svečanosti, a odmah poslije toga otpadnike«.

Predsjedavatelj dr *Šagi-Bunić* posreduje: Mislim da ipak pitanje svete potvrde sada izostavimo, jer smo se ograničili samo na sakramenat krštenja. Praksa rimske Crkve (usp. *Gasparijev* katekizam) bila je da se sakramenta firme mora dijeliti u 7. godini života. To je stari katekizam! No bolje je da sada raspravljamo o sakramentu krštenja.

Mons. Josip *Pavličić*, riječki nadbiskup: Ja sam se godinama bavio problemima kateheze. Opaska velečasnog *Bulića* hvale je vrijedna. Si-

gurno — i to moramo imati na pameti — naši ljudi veoma teško hodaju na vjeronauk. A i situacija je za pohađanje vjeronauka veoma teška: jedan ide na sjever, drugi na jug, treći na zapad, u inozemstvo... Nađu se u novim sredinama u kojima ne nalaze kontakt s crkvenom zajednicom pa ni u vjeronaučnim grupama. Istina je, i roditelji su u tom pogledu svakakvi, i kumovi su svakakvi, pa i svećenici. Jedni učine više, drugi manje, a neki ništa. A svećenik baš može učiniti najviše.

Josip *Dumić*, župnik u Slavonskoj Požegi, rekao je u vezi kuma: Kum treba biti delegat zajednice kao takve. Kumovi imaju veliku ulogu i mogu kršteniku mnogo pomoći. Treba samo kumstvo još više osmisliti.

Miroslav *Čorković* poslao je pismenu primjedbu koju je pročitao Predsjedavatelj a glasi: Kumstvom se umnožavaju prijateljstva i stvaraju se nove međusobne blizine zasnovane Božjom namisli. Time se ujedno obogaćuju krsni, krizmeni i vjenčani obredi kojima Crkva prati ove naše obiteljske radosti. Darove u ovim zajednicama treba smatrati izrazima pažnje, no ne smiju biti obveza. Primarna je obiteljska radost i novo prijateljstvo.

U vezi kumova primijetio je Augustin *Korpar*: Što se tiče kumova sad zbilja ništa ne znamo. Crkveno pravo veli da kum nije nužno potreban, pastoral veli: ne imati kuma protivi se zajedništvu. Pastoralno bi čak dobro bilo imati što više kumova: jedan ekonomski odnosno gastronomski — kako reče nadbiskup Josip Pavlišić — jedan nekršćanin radi ekuumenizma a jedan vjernik radi svjedočanstva i garancije za vjerski odgoj krštenika i da konačno nekog možeš u knjigu zapisati kao kuma. Mislim da kumovanje uopće nije problem. Svjedoci su roditelji. Jamci za odgoj krštenika su roditelji. Krštenje se uostalom ionako obavlja pred Crkvom pa neka su svi članovi crkvene zajednice kumovi!

S obzirom na praksu krštavanja Živko *Kustić* grkokatolički svećenik, iznio je slijedeći apel u ime svoje braće grkokatoličkih svećenika: Prisutni svećenici križevačke biskupije htjeli bi ovdje prisutne rimokatoličke svećenike zamoliti i upozoriti na jedan problem koji je za nas od životne važnosti. Naime katolici Hrvati istočnog obreda nalaze se u preseljavanju pa i u izumiranju. Vjernici istočnog obreda iz Žumberka sele se u drugo mjesto i uključuju se u vjerski život nove zajednice koja je obično rimokatolička. Događa se da oni krste djecu kod rimokatoličkog župnika što je često pastoralno najpraktičnije, ali vrlo često se događa, i to stvara nelagodnosti i poniženosti, da rimokatolički župnici tu djecu uvode u svoje rimokatoličke matice i da uopće ne informiraju župnike istočnog obreda o tom krštenju. Može se stvar gledati s više aspekata. S crkvenopravnog to je veliki prekršaj, jer crkveni zakon naglašava da se dijete mora krstiti u obredu svojeg oca. Gledajući pastoralno naša se braća istočnog obreda na taj način smanjuju a to onda osiromašuje Crkvu među Hrvatima. Problem je i s krizmom, jer se kod nas krizma odnosno firma podjeljuje odmah kod samog krštenja po staroj istočnoj kršćanskoj praksi što naši kolege rimokatolički župnici ne znaju. Događa se da djecu rođenu i krštenu u Žumberku po istočnom obredu poslije u svojoj župskoj zajednici firmaju po rimokatoličkom biskupu. Nas ima jako malo u Hrvatskom narodu, ali nas se ne smije zanemariti.

Duro *Lulić*, misionar u Njemačkoj, iznosi na to neke probleme. Imamo slučajeve, iznosi on, da je dijete rođeno u Njemačkoj, a kršteno u do-

movini. Njemačke župe dobivaju obavijest da je dijete rođeno ali ne dobivaju nikakvu obavijest da je dijete kršteno. Ako su djeca krštena u domovini, bilo bi potrebno javiti dušobrižniku u Njemačku da on zna da je to dijete ipak kršteno. Ima dosta roditelja koji bi se željeli vjenčati. Imaju već dijete. Da li je zgodno da se oni vjenčaju prije krštenja djeteta u domovini. Naime, ima slučajeva da su pojedinci istupili iz crkvene zajednice pa to onda taje te se tako u domovni uspiju vjenčati. Mislim da bi to trebalo urediti.

Fra Ferdo *Vlašić* nadovezuje na pitanje misionara iz Njemačke: Mi imamo velikih poteškoća s krštenjem djece u inozemstvu. Ja ću iznijeti svoj slučaj. Misionari u inozemstvu krštavaju djecu i redovito ne obavještavaju župnike u matičnim župama. Vele da oni vode matice. A ja ne znam kamo će oni s tim maticama kad se naš narod bude vraćao. A ako pak pošalju obavijest, onda je pošalju nakon 2, 3 ili čak četiri godine, kad smo mi matice već poslali u biskupiju. Gdje ćemo onda mi upisivati tu djecu?

Predsjedavatelj moli oca Bernardina *Dukića*, naddušobrižnika iz Frankfurta, da odgovori na pitanje i da objasni stvari. Fra Bernardin *Dukić* objašnjava: Mi smo se vani ovako sporazumjeli. Na koncu svake godine mi pošaljemo parice našem naddušobrižniku u Frankfurt a on ih pošalje na Nadbiskupski duhovni stol u Zagreb. Oni koji će ikad trebati dokumente, obratit će se Nadbiskupskom duhovnom stolu u Zagrebu gdje je otvoren ured dokumenata iz cijelog svijeta. Nadbiskup *Franjo Kuharić* nadopunjuje: To skupljanje parica organizirano je u Tajništvu Biskupske konferencije. No ono ne iskuljučuje obvezu krstitelja da obavijesti zavičajnu župu o krštenju djeteta.

Duro *Lulić*, misionar, dodaje: Mi imamo ovakvu praksu u Njemačkoj. Poslije krštenja odmah u ruke dajemo krsni list, obavijestimo o krštenju njemački lokalni župni ured, obavijestimo rodnu župu u domovini (to je malo problematično: naime da li obavijestiti župu roditelja ili župu u kojoj su roditelji vjenčani), upisujemo krštenje u svoje knjige, na kraju godine te knjige šaljemo naddušobrižniku, a pored tih knjiga mi vodimo i njemačke matice. To je dosta komplicirano za nas pa se nemojte ljutiti ako koji puta ne ide u redu.

Nato primjećuje Stanko *Škunca* da ćemo za dvadeset godina moći izvaditi krsni list na četiri-pet mjesta.

Stav razjašnjava Bono *Šagi*: Svaki župnik mora znati voditi župske knjige. Ima uputa po kojoj smiješ pod broj upisati samo one koji su tu kršteni a druge upisuješ pod 0 (nula) i za one koje si upisao pod 0 ne možeš izdati dokumente. To je uputa BK o vođenju župskih knjiga.

Augustin *Korpar*, župnik u Brezovici, daje svoj prilog u vezi evidencije krštenih: Možda bi bilo najbolje da BKJ odrede da svi Hrvati imaju svoje obiteljske knjižice u koje se sve unosi: kad si kršten, kad si firman, kad si vjenčan, rođenje djeteta, krštenje djeteta itd. S time se onda lako putuje po cijelom svijetu. Nadbiskup *Josip Pavlišić* pita: što ako dotični izgubi takvu knjižicu? A *Korpar* odgovara: Župnik sve bilježi u matice. On ima sve podatke. Ako netko izgubi svoju knjižicu, on može nabaviti novu s istim podacima. Ovaj bi dokument vrijedio samo za obitelj. Drugo: ja molim u ime svojih kolega župnika naše biskupe da dozvole

župnicima da mogu izvanredno, prije vjenčanja, podijeliti sakrament svete potvrde.

Mons. Karmelo Zazinović, biskup krčki, u vezi firmanja: Treba otvoreno reći braći svećenicima da bi biskupi vrlo rado dali takvu dozvolu svim župnicima kad bi oni sami imali ovlasti to dati. Biskup nema za to ovlasti. Treba Svetu Stolicu za to zamoliti, i to naznačiti uvijek konkretnu osobu.

To isto potvrđuje dr Marijan Valković: Pripominjem da doista mjesna Crkva nema te ovlasti. Može se uputiti *votum* Svetoj Stolici da bi se biskupima dala ovlast da bi svoje svećenike na svom području ovlastili da dijele u izvanrednim situacijama sakramenta svete potvrde.

Bono Šagi: U redu inicijacije je predviđeni red za one koji su kršteni u djetinjstvu ali nisu poučavani. Ima rasprava u literaturi da li se to može protegnuti tako da oni koji takvog pripremaju, dopunjuju inicijaciju, mogu i firmati. Pravnici vele da ga ne mogu firmati. Ja sam mislio da biskup lako može dobiti takvu dozvolu za delegaciju iz Rima. Međutim sada čujem da se takva dozvola iz Rima teško dobiva. Onda molim biskupe da je teško dobiju, ali da je dobiju. Svake godine pišite, biskupi, u Rim.

Vice Bekić: Ovdje smo se sastali da govorimo o krštenju kao početku kršćanskog života, a mi smo sada upali u administraciju koja je uvijek osjetljiva u trenutku kad kapne koji dinar. Ja bih predložio drugu stvar: ako smo govorili o krstu, to je zato što cijenimo taj sakrament po kojemu ulazimo u zajednicu Kristovih vjernika. Treba reći na ovome mjestu da mnogi osjećaju potrebu da se izradi na općem ili na lokalnom planu *direktorij* kako će se spremati roditelje čiju djecu krstimo.

Ante Logara, franjevac kapucin, prelazi na temu »istupanja« vjernika iz crkvene zajednice radi plaćanja poreza: Dekanat na Teološkom fakultetu u Zagrebu dobio je prije nekoliko godina upit o tome kako postupati prema onima koji su pred civilnim vlastima izjavili da nisu više vjernici i da istupaju iz crkvene zajednice a to čine samo zato da ne bi plaćali crkveni porez. Iz dana u dan imamo sve više slučajeva da nam iz Njemačke javljaju da ovog ili onog ispišemo iz matice naših vjernika. Ne znam zašto bismo mi takve trebali smatrati nevjernicima ako to izjavljuju samo zato da ne bi više plaćali porez u Njemačkoj.

U vezi ovog što je iznio predšasnik ja bih rezonirao ovako, reče Mons. Josip Pavlišić, nadbiskup: Taj je čovjek, dok je bio kod kuće, bio vjernik. Bio je toliko siromašan da je smatrao da mora nekamo poći da zaradi nešto više novaca. A sada kad je drugdje zaradio više novaca, postao bogatiji, sada najednom smatra da ništa ne mora dati na račun svoje vjere nego da može postati nevjernik.

Nato će dr Vjekoslav Bajsić: Ja bih osobno stvar prosudio ovako. Ljudi koji su bili siromašni kad postanu bogati ne gube mentalitet siromašnih. Ja bih te stvari individualno rješavao. Kad taj čovjek dođe kući, onda treba s njime razgovarati. Treba mu objasniti da je to njegovo istupanje iz crkvene zajednice radi neplaćanja crkvenog poreza javna zataja vjere. A to je težak grijeh. Odveo bih ga u ispovjedaonicu i ispovijedio ga.

U vezi istog pitanja dr Marijan Valković nadovezuje: Ja sam dobio mandat od Vijeća Katoličkog bogoslovnog fakulteta da odgovorim na onaj upit iz moralno-pastoralnog vida. Upit je došao od civilnih vlasti

iz Njemačke kod kojih se dotični vjernik deklarirao kao nevjernik odnosno da istupa iz Crkve. To su civilne vlasti poslale ordinarijatu, a ordinarijat župnom uredu dotičnog istupnika da u župskoj zajednici oglasi da je dotični istupio iz crkvene zajednice. Onda je župnik na temelju tog dopisa pisao našem Teološkom fakultetu i od njega tražio za razjašnjenje u toj stvari. Ja sam čisto u svoje ime odgovorio dotičnome da se ne bi moglo zaključiti tako automatski da je dotični istupio iz Crkve nego da bi stvari trebalo vidjeti s čovjekom, s njegovom rodbinom, itd. Prije provedbe treba kontaktirati s čovjekom. Ljudi stvari pobrkaju. Mnogo toga im nije jasno pogotovu kad je u pitanju davanje novca.

Mons. Josip Pavlišić: Te stvari me jako ljute. Sveti je Pavao svojemu učeniku preporučivao da bude pravedan. A ti naši ljudi su kadri teške milijune potrošiti za jedan sprovod (za vijence, za glazbu...) a nisu kadri dati dinar za Crkvu. I onda se zovu katolici!

Fra Marko Stekić posreduje: Ipak je krivo nekoga prekrižiti kao vjernika zato što ne daje Crkvi novaca.

Dr Bonaventura Duda: Ja ne bih izravno na ovo pitanje odgovorio. Pomno sam slušao. Naš Sveti Otac u vrlo osjetljivim zgodama voli citirati sv. Augustina »*dilatentur spatia caritatis!*« A na Božić dva puta čitamo Pavlovu poslanicu u kojoj se govori o Božjoj *filantropiji*, o Božjem čovjekoljublju. Profesor prava nam je davno rekao da bi *Codex Juris canonici* trebao imati kao uvod traktat o četiri stožerne kreposti od kojih bi prva trebala biti *prudencia* (razboritost). Treba poštivati upute liturgijskih knjiga, crkvenog prava. Ali neka se zna da je često taj zalutali vjernik koji dolazi k nama možda nakon deset godina potreban evangelizacije. Da on dolazi k svećeniku, već puno znači. Taj je trenutak odlučan. O tom trenutku ovisi da li će u njemu proklijati klica krštenja ili će ta klica opet biti pogažena. Nedostajalo je jedno predavanje, predavanje o pastoralnoj razboritosti. Ali takvo predavanje bi trebalo održati na svakome Tjednu. Ako svećenik ne zna sredinu, onda neka obiluje u ljubavi!

Predsjedavatelj dr T. Šagi-Bunić: Kod nas je izišla jedna knjižica o krstu, i to onda kad se u nas još nije moglo tiskati vjerske knjige. Što se tiče ove novčane strane o kojoj sada raspravljamo strašno je važno da tu ne budemo jednostrani. Ako je naš čovjek otišao u Njemačku da se izvuče iz jada nije sasvim jasno da mora plaćati dvije Crkve: onu u Njemačkoj i ovu u domovini. Da li smo mi svećenici dovoljno svjesni da mu znamo pokazati da i onaj novac koji on daje tamo u Njemačkoj nije samo za njemačku Crkvu nego i za našu ovdje u Hrvatskoj.

Misionar Đuro Lulić reče: Našeg čovjeka treba odgajati da bude pošten. Ako nije pošten ne treba mu ići na ruku.

Na to je uzeo riječ Mons. Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački, te rekao: Ja bih nešto radi pravednosti dodao. Treba imati razumijevanja i za taj porez koji naš radnik plaća u Njemačkoj. Ja idem slijedećeg tjedna u Hannover gdje ću blagosloviti novi centar za okupljanje naših ljudi a u koji je njemačka Crkva uložila 500.000 DM. Ako mi u Njemačkoj imamo preko 70 misija, ako te misije ondje djeluju samo uz pomoć njemačke Crkve, ako se kod nas nije sagradila ni jedna Crkva bez sudjelovanja pomoći njemačkog *Hilfsonda*, onda ipak ne smijemo misliti da nam ono što naš radnik tamo daje nije vraćeno. Poslije rata kad nije bilo naših radnika u Njemačkoj, jedina Crkva koja nam je pomagala bila je

upravo njemačka Crkva. A to je mogla činiti zato jer je od svojih vjernika dobivala pomoć. Nemojmo gledati preko tog poreza neku kapitalističku njemačku Crkvu koja prima i zadržava za sebe. Ova Crkva obilno daje svima i daje i nama.

Vrijeme diskusije je isteklo i nakon ovog Nadbiskupovog interventa Predsjedavatelj je zaključio diskusiju.

Tekst snimio i redigirao
Dr Adalbert Rebić